

AH 4046
2020Z14131

Antwoord van minister Van Ark (Medische Zorg) (ontvangen 8 september 2020)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019-2020, nr. 3650

1.

Kent u de berichten 'LZR zet streep door ziekenhuisfusie die niet weg wil gaan' 1) en 'VieCuri vreest voor zelfstandigheid'? 2)

Antwoord vraag 1

Ja.

2.

Wat vindt u hiervan?

Antwoord vraag 2

Een fusie is de meest vergaande vorm van samenwerking. Of een fusie positieve of negatieve effecten heeft, is op voorhand niet altijd goed te voorspellen. Dit is afhankelijk van de situatie en de beweegredenen voor het wel of niet fuseren en moeten worden afgewogen met mogelijke andere scenario's. Op dit moment is het Laurentius Ziekenhuis Roermond tot de conclusie gekomen dat een fusie niet de optimale samenwerkingsvorm voor de twee ziekenhuizen is.

In dit geval waren het VieCuri en Laurentius ziekenhuis voornemens te fuseren om de continuïteit van een breed pallet van zorg in de toekomst te kunnen waarborgen. Redenen hiervoor waren onder andere het kunnen voldoen aan volumenorren, specialismen behouden, noodzakelijke en wenselijke investeringen kunnen doen (bijvoorbeeld digitalisering van zorg) en de kwaliteit van de tweedelijnszorg in de regio te kunnen garanderen.

Het is aan de zorgverzekeraars om met de ziekenhuizen in gesprek te gaan om de continuïteit en kwaliteit te borgen. Het is goed dat er gesprekken hebben plaatsgevonden tussen de verzekeraar CZ en de nieuwe Raad van Bestuur van het Laurentius ziekenhuis. Binnenkort spreekt CZ met een delegatie van de medische staf van het Laurentius ziekenhuis en de Raad van Bestuur. Ik hecht eraan en ga ervan uit dat de verzekeraars en de ziekenhuizen komen tot een werkwijze die niet alleen op de korte, maar ook op de middellange en lange termijn de continuïteit en de kwaliteit van de zorg borgt.

3.

Brengt het afblazen van deze fusie de zelfstandigheid van de ziekenhuizen in gevaar, zoals de bestuurder van VieCuri in de Limburger stelt? Waarom deelt u die mening wel of waarom deelt u die mening niet?

Antwoord vraag 3

Ik acht het van groot belang dat de kwaliteit, continuïteit en toegankelijkheid van de (acute) zorg steeds is geborgd. Gehoord de ziekenhuizen en zorgverzekeraars is het belangrijk dat de ziekenhuizen met alle betrokken partijen in gesprek blijven om de gevolgen van het afzien van de fusie te overzien en een koers te bepalen die de noodzakelijke kwaliteit, continuïteit en toegankelijkheid niet alleen voor de korte termijn maar ook voor de langere termijn borgt.

De twee ziekenhuizen, zorgverzekeraars en het Netwerk Acute Zorg Limburg zijn gevraagd naar hun visie op de zelfstandigheid van de ziekenhuizen.

Het VieCuri ziekenhuis geeft aan dat zonder substantiële schaalvergroting een zelfstandig voortbestaan van met name de acute zorg in Midden-Limburg en de topklinische zorg in Noord-Limburg op termijn niet houdbaar is. Het ziekenhuis geeft aan dat het vanwege de schaalgrootte nu al lastig is om de acute zorg in Midden-Limburg (adherentiegebied Laurentius) te bemensen. Voor de regio Noord-Limburg (adherentiegebied VieCuri) komt volgens het VieCuri ziekenhuis niet zozeer de continuïteit van de acute zorg als wel het kunnen blijven aantrekken van voldoende gekwalificeerde medewerkers en daarmee het in stand houden van het ruime opleidingsaanbod van een topklinisch opleidingsziekenhuis mogelijk in de knel. Dat is volgens het VieCuri ziekenhuis een aderlating voor de kwaliteit van zorg in Noord- en Midden-Limburg en voor de spreiding van hoogwaardig zorgaanbod. Ook door een deel van de medisch specialisten van het Laurentius ziekenhuis zijn zorgen geuit over de toekomst van de (acute) zorg.

Het Laurentius ziekenhuis geeft aan dat er op korte/middellange termijn (5-10 jaren) geen gevolgen zijn voor het zorgaanbod in Midden-Limburg. In plaats van een fusie wil het Laurentius ziekenhuis zich richten op betere samenwerking. Hierbij blijft VieCuri hun *preferred* ziekenhuispartner. Daarnaast wil het Laurentius ziekenhuis nu vol inzetten op samenwerking met de huisartsen, de thuiszorg en de verpleegzorg. Dat vraagt samenwerking in een netwerk en niet meer in een bolwerk, aldus het Laurentius ziekenhuis. De aandacht van horizontale samenwerking wordt voor een gedeelte verlegd naar verticale samenwerking; deze samenwerking is voor hen in de Covid-periode zeer waardevol gebleken. Het Laurentius ziekenhuis geeft aan dat in het land tal van voorbeelden zijn van regiomaatschappen waarmee zelfstandig voortbestaan ondervangen wordt.

Het Netwerk Acute Zorg Limburg (NAZL) geeft aan dat het niet doorgaan van de fusie de kwaliteit van de acute zorg niet raakt. De samenwerking in de ROAZ regio Limburg is goed en ook nu van de fusie afzien heeft geen consequenties voor de zorgkwaliteit, zo stelt het NAZL.

Op de korte termijn (1-3 jaar) voorziet zorgverzekeraar CZ geen problemen, evenwel op de middellange en lange termijn verwacht CZ dat het zelfstandig voortbestaan van het Laurentius Ziekenhuis mogelijk kwetsbaar is, bijvoorbeeld door de kleinschaligheid van enkele vakgroepen. Daarnaast geeft

CZ aan dat het VieCuri-ziekenhuis mogelijk een probleem zal krijgen rondom de eisen die aan topklinische (STZ-)ziekenhuizen gesteld worden.

Zorgverzekeraar VGZ laat weten geen gevaar te zien voor de zelfstandigheid van de ziekenhuizen. Kwaliteit kan volgens hen worden geborgd in samenwerkingsverband, daar is in hun ogen geen fusie voor nodig. De zorg van VGZ is juist dat door een fusie concentratie van zorg ontstaat waardoor de acute zorg en de 45-minutennorm in het geding kunnen komen.

Ook Zilveren Kruis geeft aan dat op lange termijn de kwaliteit geborgd kan worden door als zelfstandige ziekenhuizen meer samen te werken met andere partners waarbij bepaalde vormen van zorg geconcentreerd aangeboden kunnen worden.

4.

Wat zijn de huidige voorzieningen met betrekking tot spoedeisende- en eerste hulpafdelingen (SEH) en de afdeling verloskunde in deze ziekenhuizen?

Antwoord vraag 4

Zowel het VieCuri als het Laurentius ziekenhuis beschikken over een Spoedeisende Hulp (SEH), Intensive Care (IC) en een acute verloskundige afdeling. Alleen in geval van ernstige trauma's of grote hartproblemen verwijst het Laurentius door naar respectievelijk het MUMC en VieCuri. Gecomplexeerde verloskundige zorg wordt eveneens in de omringende ziekenhuizen geboden behalve op locatie Sittard van Zuyderland: de verloskundige zorg van dat ziekenhuis is geconcentreerd op locatie Heerlen. VieCuri is een zogenaamd traumacentrum level 2. Dit betekent dat alle vitaal bedreigde patiënten worden opgevangen behalve in geval neurochirurgie gevraagd is.

5.

Hoe verhouden deze zich tot de omringende ziekenhuizen in de regio?

Antwoord vraag 5

De volgende ziekenhuizen in de regio hebben ook een 24/7-uurs basis SEH en een acute verloskunde afdeling (bron:

<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/acute-zorg/regionaal-internationaal/seh#node-locaties-ziekenhuizen-met-seh>):

Maastricht UMC+

Zuyderland Medisch Centrum Heerlen

Zuyderland Medisch Centrum Sittard-Geleen (alleen SEH)

Máxima Medisch Centrum Veldhoven

Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis Nijmegen

Catharina Ziekenhuis Eindhoven

Elkerliek Ziekenhuis Helmond

Jeroen Bosch Ziekenhuis 's-Hertogenbosch

Maasziekenhuis Pantein Beugen

St. Anna Ziekenhuis Geldrop

St. Jans Gasthuis Weert
Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis Tilburg
Bernhoven Ziekenhuis Uden
Radboudumc Nijmegen

Na de fusie tussen de ziekenhuizen in Sittard en Heerlen besloot Zuyderland de verloskundige zorg te concentreren op locatie Heerlen. Het Laurentius ontvangt ook patiënten uit de regio rondom Sittard. Het Sint Jans Gasthuis in Weert heeft een kleine acute zorgvoorziening.

In ROAZ-verband (Regionaal overleg Acute Zorg) werken alle ziekenhuizen in de regio Limburg samen ten aanzien van de invulling van de acute zorg in de regio.

6.

Wat is het totaal aantal patiënten per ziekenhuis per jaar en wat is het aantal patiënten per jaar op de SEH per ziekenhuis?

Antwoord vraag 6

Het Laurentius ziekenhuis heeft laten weten dat in 2019 de volgende patiëntaantallen golden:

- 13.645 klinische opnames;
- 17.868 opnames dagverpleging;
- 90.642 eerste polibezoeken / 147.018 herhalingsbezoeken;
- 16.797 SEH-bezoeken.

Het VieCuri ziekenhuis heeft laten weten jaarlijks ruim 120.000 polipatiënten (unieke polikliniekbezoeken) te zien en telt ruim 20.000 patiënten met verblijf per jaar. Het patiëntenaanbod op de SEH was in 2019 23.000 mensen.

7.

Is het waar dat geen van deze twee ziekenhuizen een “gevoelig” ziekenhuis is?

Antwoord vraag 7

Op dit moment is geen van beide ziekenhuizen een gevoelig ziekenhuis volgens de RIVM gevoelige ziekenhuisanalyse van 26 juni 2020.

8.

Zijn er regiobeelden over de zorgbehoefte opgesteld en zijn deze regiobeelden beschikbaar? Zo ja, wat zijn daarvan de conclusies? Zo nee, waarom zijn die er niet?

Antwoord vraag 8

Er is een regiobeeld beschikbaar voor Noord- en Midden-Limburg door VGZ opgesteld. Conclusies zijn dat in regio Noord- en Midden-Limburg de vergrijzing en ontgroening sterker is dan in de rest van Nederland. Er is een sterke toename van hulpbehoevende ouderen in combinatie met een kleiner

wordende groep mensen (mantelzorgers) die deze ouderen (85+) kan ondersteunen.

In de ouderenzorg is er een stijgende zorgvraag voor Wlz verpleging en verzorging. De wachtlijsten zijn groot. De wachttijden zijn veelal te lang. In deze regio verloopt de doorstroming in de keten van ouderenzorg stroef, wat leidt tot verkeerde bed problematiek in het ziekenhuis. De regio moet zich voorbereiden op het opvangen van een sterke vergrijzing. In de GGZ liggen de wachttijden onder het landelijk gemiddelde, met uitzondering van behandeling voor eetstoornissen. Mensen krijgen zorg binnen passende termijn. Hierin onderscheidt deze regio zich positief.

Het aantal inwoners met overgewicht is hoger dan landelijk gemiddeld en stijgt sterker. Het aantal ouderen dat is aangewezen op zorg groeit. Het aantal mensen met dementie binnen deze groep neemt sterk toe. Het gebruik van (basis) GGZ is fors lager dan landelijk en neemt af.

Het vooruitzicht voor de arbeidsmarkt in relatie tot gezondheidszorg is erg zorgelijk, zo geeft het regiobeeld aan. Van het huidige personeel in de zorg is meer dan 25% ouder dan 55 jaar. Voor wat betreft verpleging en verzorging wordt over 10 jaar een tekort van ca. 2.000 medewerkers verwacht. Ook in de GGZ speelt arbeidsmarktproblematiek. De komende 20 jaar komen relatief weinig jongeren beschikbaar voor de arbeidsmarkt.

9.

Welke wijzingen in het zorgaanbod van beide ziekenhuizen zouden hebben plaatsgevonden indien de fusie zou zijn doorgegaan?

Antwoord vraag 9

De fusie was gericht op het duurzaam kunnen blijven aanbieden van een breed pallet aan zorg in Noord- en Midden-Limburg. Op die manier kon het gefuseerde ziekenhuis in de toekomst blijven voldoen aan de kwaliteitsnormen, konden de knelpunten in de personele bezetting aangepakt worden en konden ontwikkel- en investeringsprogramma's gezamenlijk uitgevoerd worden. Ook zou de acute functie in Roermond gehandhaafd worden en kon de status van een topklinisch ziekenhuis voor het fusieziekenhuis gegarandeerd worden.

Er zou lateralisatie van zorg (het verplaatsen van zorg van de ene naar de andere locatie) plaatsvinden tussen de locaties Venlo (VieCuri) en Roermond (Laurentius) in een gefuseerde setting zodat de patiënten in het adherentiegebied van het fusieziekenhuis alle zorg in de gecombineerde regio Noord en Midden Limburg kunnen blijven ontvangen.

10.

Hoe gaat de nauwe samenwerking worden ingevuld waarvan het ziekenhuis Laurentius aangeeft dat dit dient te gebeuren?

Antwoord vraag 10

Beide ziekenhuizen zijn gevraagd naar hun visie op samenwerking in de toekomst. Het beleidsvoornemen van Laurentius is om een nieuwe strategische koers 2021-2025 uit te zetten gebaseerd op de volgende pijlers: verder ontwikkelen van de samenwerking in de keten in de regio Midden-Limburg met huisartsen, verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorg (VVT) en GGD, het verder verkennen en ontwikkelen van samenwerkingen met de tweede- en derdelijns organisaties met VieCuri als voorkeurspartner en het aangaan van langlopende contracten met zorgverzekeraars. Dit beleidsvoornemen wordt in de komende tijd nader uitgewerkt. Hier worden de verschillende externe stakeholders bij betrokken, zo laat het ziekenhuis weten.

Het VieCuri ziekenhuis geeft aan samenwerking niet als leidende vorm tussen beide ziekenhuizen te zien. In tegenstelling tot fusie brengt het volgens hen niet de structurerende condities mee die noodzakelijk zijn voor de regionale spreiding en concentratie van zorgaanbod, voor de hogere norm- en volume-eisen die gesteld gaan worden, voor de forse investeringen die hen te doen staan en voor de versteviging van hun aantrekkingskracht op de arbeidsmarkt.

De komende periode zal het VieCuri ziekenhuis de strategische koers opnieuw bepalen. Kandidaatschap als eerste Magnet-ziekenhuis in Nederland zal daar onderdeel van zijn. Dit betekent dat de expertise en ervaring van hun verpleegkundigen expliciet uitgangspunt is van het strategisch beleid.

11.

In hoeverre zijn regionale bestuurders betrokken geweest bij deze besluitvorming?

Antwoord vraag 11

Beide ziekenhuizen en de betrokken zorgverzekeraars zijn gevraagd naar hun betrokkenheid in de besluitvorming om het fusieproces af te breken.

Het Laurentius ziekenhuis heeft het fusievoornemen door een tweetal externe onderzoeksbureaus (PwC en Giotto) laten beoordelen in het licht van de actuele ontwikkelingen. De vraag luidde: “Is fusie daarin nog steeds het goede antwoord?” Het Laurentius ziekenhuis geeft aan dat bij dit onderzoek alle interne stakeholders (zoals Raad van Toezicht, Ondernemingsraad, Cliëntenraad, Verpleegkundig Stafbestuur, medisch specialisten) betrokken c.q. geïnterviewd zijn geweest. Veel externe relevante stakeholders zijn geïnterviewd: Raad van Bestuur van Pantein en de Zorggroep, Zorgverzekeraars CZ, VGZ en Zilveren Kruis, Ambulance Zorg Limburg Noord, de Rabobank, Raad van Bestuur van omliggende ziekenhuizen en de Raad van Bestuur van het VieCuri ziekenhuis en de vakgroepen Chirurgie en Orthopedie, het Medisch Specialistisch Bedrijf en de afdeling Finance van VieCuri. Het advies van Giotto is (mede) aanleiding geweest tot een heroverwegingsperiode. In het vervolgonderzoek werd met name een onderzoek gedaan naar ICT integratiekosten en fusievoordelen. Dit onderzoek en het nieuwe zorgbeeld anno 2020 waaraan de praktijk van de Covid

pandemie onlosmakelijk verbonden is, gaf het Laurentius ziekenhuis uiteindelijk genoeg redenen om het fusieproces met VieCuri af te breken.

De Raad van Bestuur van het VieCuri ziekenhuis geeft aan dat de besluitvorming tot fusie weloverwogen en gezamenlijk met het Laurentius ziekenhuis tot stand is gekomen en een lange en zorgvuldige voorbereiding kent. Het VieCuri ziekenhuis geeft aan dat gedurende de adviesaanvraag aan de medische staven het Laurentius ziekenhuis eenzijdig en zonder overleg een bezinningsperiode heeft afgekondigd. Dit om zijn nieuwe Raad van Toezicht, die in december 2019 is aangetreden, zich in het dossier te kunnen laten verdiepen. In die periode heeft een heroverweging van de fusie plaatsgevonden, zonder overleg of afstemming met het VieCuri ziekenhuis, zo laat VieCuri weten. Op basis daarvan is door de voormalige Raad van Bestuur van het Laurentius ziekenhuis, in afstemming met de Raad van Toezicht, besloten van de fusie af te zien. Het VieCuri ziekenhuis geeft aan niet betrokken of gekend te zijn in het besluit van het Laurentius ziekenhuis tot het afzien van de fusie.

Zorgverzekeraar CZ is nadrukkelijk over het fusievoornemen geïnformeerd en erbij betrokken geweest. CZ heeft zich op basis van de afweging van de gedeelde argumenten door de Raad van Besturen van beide ziekenhuizen positief uitgesproken inzake een verdergaande samenwerking met een eventuele fusie als sluitstuk. Zorgverzekeraar CZ laat weten dat het afblazen van de fusie vanuit Laurentius is besloten en als mededeling aan CZ kenbaar is gemaakt, waarbij zij aangeven niet voldoende te zijn betrokken in dit besluit en dit besluit ook niet kunnen duiden. Zij geven aan niet betrokken te zijn geweest bij het onderzoek van PWC. CZ heeft aangegeven overleg te willen voordat er onomkeerbare besluiten door de Raad van Bestuur van het Laurentius genomen zouden worden. Hier heeft de toenmalige Raad van Bestuur geen gevolg aan gegeven. Er hebben inmiddels enkele gesprekken plaatsgevonden met de nieuwe Raad van Bestuur van het Laurentius ziekenhuis en binnenkort spreekt CZ met een delegatie van de medische staf van het Laurentius ziekenhuis en de Raad van Bestuur. Doel hiervan is om te bezien of de noodzakelijke samenwerking weer opgepakt kan worden, en onder welke condities dit inhoud gegeven kan worden.

Zorgverzekeraar VGZ laat weten betrokken te zijn geweest bij het fusievoornemen en hebben daar vanaf het begin aangegeven dat zij dat voornemen niet ondersteunen, zij zijn niet overtuigd dat de voordelen van een fusie opwegen tegen de nadelen. VGZ heeft met beide ziekenhuizen gekeken hoe ze zelfstandig kunnen bestaan met een samenwerkingsverband. VGZ is door PWC geïnterviewd over hun visie. Vervolgens is het besluit aan hen medegedeeld. VGZ geeft aan continu in gesprek te zijn met zorgaanbieders en dus ook met de ziekenhuizen.

1) Skipr.nl, 3 juli 2020, 'LZR zet streep door ziekenhuisfusie die niet weg wil gaan'.

2) Limburger, 14 juli 2020, 'VieCurie vreest voor zelfstandigheid'.